СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 270. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 19. листопада, 1926. VOL. XXXIV. No. 270. Jersey City, N. J., Friday, November 19. 1926. THREE CENTS.

НІКАРАҐВА ПРОСИТЬ АМЕРИКУ ІНТЕРВЕНЮВАТИ ПРОТИ МЕКСИКА

ВАШИНГТОН, 17. листопада. — Адольфо Діяс, новий президент середно-американської републики Нікараґви, віс до уряду Злучених Держав прозьбу о приверненіє силою мира в Нікараґві, загроженого, як каже Діяс, Мексиком.

Діяс закидує, що Мексико мішається до внутрішних справ Нікараґви, піддержуючи револьти в Нікараґві.

75 ОСІБ ОБЖАЛОВАНО НАРАЗ ЗА НАРУШЕННЄ ПРОГИБІЦІЇ.

ШИКАҐО, 17. листопада. — Федеральна лава присяжлих суддів постановила поставити перед суд за нарушеннє прогибіційного закона 75 людий, межи якими є один міський суддя, двох поліційних капітанів, богато простих полісменів та ряд салуністів з Шикаґо. Судді й поліції закидують, що вони змовлялися, щоби закривати бутлеґерство.

ГОЛОВА РЕЛІҐІЙНОГО КУЛЬТУ АРЕШТОВАНИЙ ЗА НЕМОРАЛЬНІСТЬ.

БЕНТОН ГАРБОР, Мишиґен, 17. листопада. — Стейтова поліція зробила ревізію в релігійній кольонії, званій „домом Давида", і арештувала тут її проповідника, „короля" Бенджемина Пернела, котрий ще два роки тому мав ставати на суд як обжалований за неморальні зносини з дівчатами. Він укривався через три роки. Його пущено на волю за кавцією в сумі 120 тисяч.

ДЛЯ ПОШИРЕННЯ БУДОВИ ВЗІРЦЕВИХ ДОМІВ.

НЮ ЙОРК, 17. листопада. — Стейтова мешкальна комісія виступила з цікавим проєктом поширення будови взірцевих мешкальних домів. Радить вона звільняти від стейтових податків доми до винайму, які відповідають вимогам здоровля.

СВЯТО 300-ЛІТНОГО ІСНОВАННЯ БРОДВЕЮ.

НЮ ЙОРК, 17. листопада. — Цілий Бродвей прибрався нині святочно, щоби відсвяткувати 300-літну річницю заложення Ню Йорку. Вуличні лямпи здовж Бродвею окрашені синьо-жовтими прапорами та жовтими лямпами. Вистави всіх просто крамниць прибрані святочно, а крамниці отворені день і ніч.

ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО ЗМОВИ ВБИТИ ПОСЛА.

МЕКСИКО, 17. листопада. — Якийсь Себастіян Чавес признався перед урядом, що він згодився був за 85 песів (41 дол.) вбити мексиканського посла Мехію. До вбивства намовляв його другий посол.

ПРОТЕСТАЦІЙНІ ЗБОРИ В СПРАВІ САКО Й ВАНЦЕТІ.

НЮ ЙОРК, 17. листопада. — В великій салі Медисон Сквер Ґарден відбулися нині великі збори для протесту проти виконування присуду смерти на Сако й Ванцетті. Збори орґанізували місцеві юнії, а зявилося на них коло 10,000 осіб.

Проводила зборами Елизабет Флін, секретарка „надзвичайного комітету для справи Сако й Ванцеті". Промовляло богато бесідників, які всі виказували, що обох підсудимих засуджено за вбивство без найменчих доказів їх вини, просто тому, бо вони були анархісти, а американські лави присяжних суддів вважають, що анархіст може поповнити всякий злочин під сонцем.

Віче ухвалило резолюції, в яких домагається конґресового слідства над цілою справою та вести далі боротьбу за життя засуджених аж до їх повного увільнення.

ЛЮБОВ НЕ ЗНАЄ МЕЖ ВІКУ.

НЮ ЙОРК, 17. листопада. — Межи людьми, які нині вибрали лайсенси на подружа в місцевім бюрі лайсенсів, був Нелсон Істон, який подав свій вік на 85 літ, та пані Анна Елен, котра признається до 69 літ.

ШАМПІОН У ЛУПЛЕННЮ КУКУРУЗИ.

ФРЕМОНТ, Небраска, 17. листопада. — Шампіонат в лупленню кукурузи стейту Айови добув собі 16-літний Фред Станек, котрий за 80 мінут облупив 28 бушлів. У перегонах в лупленню брало участь кілька тисяч людий. Фармери Айови кажуть, що Станек є шампіоном цілих Злучених Держав, бо найліпший „лупій" кукурузи зі стейту Небраски облупив за сей час 25 бушлів, а з других стейтів ще менче.

БОЛЬШЕВИКИ ВЕРТЯТЬ ЗІ СЕРЕДИНИ В ЮНІЯХ.

НЮ ЙОРК, 17. листопада. — Два відділи юнії малярів підняли закид проти заряду сеї юнії, що в касі юнії бракує 200,000 долярів. Уряд юнії видав публичне запереченнє сього закиду, подаючи при тім, що закид відділів є приміром большевицького вертіння зі середини.

АМЕРИКАНСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ ПРОДАВАВ ГОРІВКУ НА МОРЮ.

ПОРТЛЕНД, Мейн, 17. листопада. — На зборах фармерської орґанізації „Де Нешенел Ґрейндж" ухвалено резолюцію, в якій закидується, що один американський корабель, виплившии поза 20 миль від берега, отворив бару та продавав всякі алькоголічні напитки. Резолюцію ухвалено на домаганнє одного делеґата.

ДОМІНІЇ І ЛЬОКАРНО.

ЛОНДОН, 16. листопада. — Міністер заграничних справ Чемберлейн перед імперіяльною конференцією підписанне Англією льокарненського договору. Домінії годилися з виводами Чемберлайна, але заявили, що вони того мира підписувати не будуть, а краще хай остане при тім як є. На тих самих нарадах порушено щераз справу цілковитої самостійности доміній. На загал думають, що конференція знайде певну формулу, в якій буде зазначено, що матірний край і домінії суть цілковито свобідні вконтролі заграничної політики і своїх власних внутрішних справ.

ЕКСКУРСІЯ ДЕЛЕҐАТІВ ҐЕОЛЬОҐІЧНОГО ЗІЗДУ.

До Київа повернула екскурсія делеґатів 2 всесоюзного ґеольоґічного зізду, що під керовництвом ґеольоґа Вержиківського відвідала околиці Могилів - Подільська, долину Немші.

Екскурсія відвідала фосфоритну копальню біля стації Ярмолинці. Копальня електрифікована й механізована. Виробка врізалась на 680 метрів в глибину масиву. В околицях Камянця Подільського було оглянуто надзвичайно інтересні ґеольоґічні явища в долинах річок Смотрича та Мукші.

КУЛЬТУРНИЙ ЗВЯЗЗОК УКРАЇНИ З БІЛОРУСІЄЮ.

Інститут білоруської культури ухвалив запросити з України на академічну конференцію, що має незабаром відбутися в Мінську, академиків Грушевського й Кримського та фільольоґів: Курила, Тимченка, Ганцова й Німчинова.

НАУКОВА ПРАЦЯ УКРАЇНЦЯ.

„Journal of Economic Entomology", економічний місячник, посвячений спеціяльно боротьбі рільників проти комашні, оголосив у зошиті за жовтень 1926. працю ученого українського аґронома А. А. Грановського про боротьбу проти пільного коника при помочи напилювання з літаків.

В своїй праці автор подає також, що в сьому напрямку зроблено в Росії й на Україні.

ДО ВП. П. СЕКРЕТАРІВ У. Н. СОЮЗА.

Отсим подається до відома, що календар У. Н. Союза, на рік 1927. вже вийшов і з днем 22-го листопада розпічнесь висилка до відділів. Сейчас висилається тим відділам, котрі мають місячні засідання в першу неділю в місяці. Всі посилки вишлеться на сю адресу, яка є подана як урядова адреса відділу. Хто з п. Секретарів бажавби, щоби календарі висилати впрост на адресу галі або близше відбуваючихся мітінґів, нехай сейчас повідомить про се канцелярію У. Н. Союза, зазначуючи, що се тільки для висилки календарів. Котрий з п. Секретарів зміняє адресу сего місяця або в початку слідуючого, щоби сейчас про таку зміну повідомив головну канцелярію.

По отриманню календарів обовязком місцевого уряду буде роздати їх членам по ціні 30 цнт. за примірник а належиість прислати враз з рахунком в місяці грудні сего року.

Члениці жени членів мають право зажадати календарів по тій самій ціні себто 30 цнт. за примірник.

Р. Слободян, гол. фін. секр.

ПОХІД НА УКРАЇНСЬКЕ ШКІЛЬНИЦТВО.

По переміненню польською владою українських шкіл на польські і по забороні твореня приватних українських шкіл, українському населенню під Польщею не оставало нічо иншого, як покликуючись на закон про збірні лекції, який дозволяє тільки девятьом дітям спільно вчитися, творити у себе такі з трудом получені лекції. Але й це не подобалося представникам польської влади. Старости розпочали наґінку на такі лекції, а староста в Печеніжині розігнав насильно при помочи поліції дітей, а дві хати, в яких відбувалися збірні лекції, казав опечатати. Делеґацію родичів, яка зявилася у нього в цій справі, вигнав, кажучи, що не позволить на ніякі збірні лекції, а одного селянина замкнув на 5 днів вязниці.

В той спосіб замикається українській дитині останню дорогу до науки.

НОВЕ УКРАЇНСЬКЕ БЮРО ПОСЕРЕДНИЦТВА ПРАЦІ В КАНАДІ.

Відомий ґен. Сікевич отворив недавно в Канаді своє власне Бюро Посередництва Праці. Хто потребує робітника або робітниці; хто хоче спровадити зі старого краю до Канади свою родину, кревних або знакомих; хто бажає якоїнебудь інформації в справах іміґраційних — нехай удасться з повним довірем до п. Сікевича, а він чесно, ретельно й совісно кождого обслужить і охотно йому поможе. Наші земляки в Канаді повинні щиро поперти Бюро п. Сікевича, бо він на се вповні заслугує. Адреса Бюра:

Gen. W. Sikewitch,
512 Bannerman Ave.,
Winnipeg, Man., Canada.

ЗАМКНЕННЄ МОНАСТИРІВ ДЕРВІШІВ.

Турецький уряд замкнув усі монастирі дервішів. 20 тисяч людей, майже всі з родинами, осталися без праці і без даху над головою. Новочасний Турчин називає дервішів неробами. Це не зовсім справедливо. Між дервішами було багато вчених, а турецька музика свою клясичну добу завдячує монастирській праці. Найстарший дервіш Джелебі мав чудову бібліотеку в місцевости Конія. Прийдешнє турецьке поколіннє вже не буде розуміти поезії дервішів. Сміятиметься з їх гимнів, джезбенд і ґрамофон притупить у них слух для дервішської музики. Може й смішно виглядало би будучому поколінню, колиб почуло, як дервіші в монастирі 3,400 разів співають „Ла іллаг іль Аллаг" і при цьому похитують головами.

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС НА ВОЛИНІ.

В половині листопада відбудеться в Володимирі Волинському великий політичний процес проти 151 осіб. Акт обвинувачення закидує їм, що вони були членами комуністичної партії Західної України і як такі провадили протидержавну пропаґанду. Обвинувачені переважно українські селяни, а сам процес — це робота провокаторів.

УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ КОЛЬОНІЗУЮТЬ ДАЛІ ЖИДАМИ

МОСКВА, 17. листопада. — Калінін виголосив до кольонізаційного комітету красноручиву бесіду, в якій розводився над положеннем Жидів і заявив, що вони мають нагоду мати на совітській території автономну національну державу на рівні з другими народами. Він зазначив, що ще живе між буржуазними ґрупами антисемітизм, але це останки царського режіму.

До комітету прийшла рівнож телеґрама від екзекутиви комуністичної партії на Україні, в якій підноситься, що Жиди вже мають свої автономні громади на Херсонщині, а внедовзі приступиться до кольонізації Криму. На Кримі відступлено землю для 100,000 жидівських родин, а 200,000 дістане пристановище на землях біля Азовського моря.

БОРОТЬБА З ОПОЗИЦІЄЮ НЕ УСТАЄ.

РИГА, 17. листопада. — Нема ще мира в комуністичній партії. Боротьба проти опозиції продовжується далі. Хочуть її цілковито знищити, щоби в той спосіб піднести силу і престіж партії. На вічах в Ленінграді атаковано дуже остро Троцького. В університеті ім. Зіновєва зійшлося на зібраннє 5000 слухачів, які домагалися змінення назви університету. Перейшла ухвала, що назва має бути змінена. Перед в боротьбі проти опозиції веде права рука Сталіна, Кіров, який домагається від опозиції, щоби вона відкликала всі наклепи, кинені проти совітських лідерів та виреклася своєї доктрини.

СОЦІЯЛІСТ БОРОНИТЬ ПРЕСТОЛОНАСЛІДНИКА КАРОЛЯ З РУМУНІЇ.

ПАРИЖ, 17. листопада. — Перед секванським департаментовим трибуналом ведеться тепер розправа проти бувшого румунського престолонаслідника Кароля. Завізвала його до суду Зізі Ламбріно, його перша жінка, домагаючися леґітимації для шестилітного сина Мірци. Румунський суд уневажнив це подруже, а Лямбріно доказує тепер листами, що це уневажненне було вимушене на Каролю.

Замітне при тім це, що Кароля заступає соціялістичний посол Павло Бонкур, а Зізі адвокат М. Сальмон. Той послідний в дуже острий спосіб атакує румунську монархію, порівнуючи її з французькою монархією тих часів, коли вибухнула французька революція.

УГОРЩИНА МАЄ ЗМАГАТИ ДО УНІЇ З РУМУНІЄЮ.

БУДАПЕШТ, 17. листопада. — Мадярські монархісти заняті тепер новою конвенцією. Щоби таки відзискати в якийсь спосіб загарбані Румунією мадярські землі, плянують вони подруже між архикнязем Альбрехтом Ґабсбурґ а Ілеаною, наймолодшою дочкою румунського короля Фердинанда. Цей плян мала піддати румунська королева Марія, мати Ілеани. Мадяри домагаються, щоби Ілеана ввійшла на румунський престол по смерти свого батька, бо в той спосіб буде злучена Угорщина з Румунією персональною унією. Всі мадярські часописи пишуть про те, одні беруть ту пропозицію серіозно, а другі знова кажуть, що та акція викликана штучно і має на цілі приготовити другу, тільки не знати яку.

ЗАВОДЯТЬ КАРТИ ІДЕНТИЧНОСТИ ДЛЯ ЧУЖИНЦІВ, ЩОБИ ЗАРОБИТИ.

ПАРИЖ, 17. листопада. — Французький міністер скарбу винаходить ріжні штуки, якими можна би видерти людям гроші і наповнити ними голодну державну скарбницю. Фінансова комісія вже затвердила проєкт введення карт ідентичности для всіх чужинців, які перебувають в Франції довше як 3 тижні. Належитість за ту карту буде виносити 375 франків. Відновляти її треба буде кождого року.

З тих карт ідентичности прийде до державної каси 350,-000,000 франків на рік.

НІМЕЧЧИНА РОЗОРУЖУЄТЬСЯ.

БЕРЛІН, 17. листопада. — Німеччина тепер вже сама старається, щоби розоружитися точно після вимог версальського договору. В той спосіб хоче вона дістати добрий рапорт від аліянтської контрольної військової комісії і на підставі того рапорту жадати дальшої контролі з боку Ліґи Націй, що вона по всякій правдоподібности дійсно осягне. Коли контроля перейде на Ліґу Націй, то це буде рівнатися властиво цілковитому знесенню контролі.

КВЕСТІОНУЄ ОРИҐІНАЛ СИКСТИНСЬКОЇ МАДОННИ.

ДРЕСДЕН, Німеччина, 17. листопада. — Др. Моріц Штибель, німецький історик штуки, подає, що славний образ Сикстинської Мадонни, який міститься в дрезденській галерії образів, не є таким, як його намалював Рафаель. Мати Божа і Дитя та другі фіґури є роботи Рафаеля, але ангели і небо походять з других рук. Мужеська фіґура не представляє св. Сикста, як загально думають, а папу Пія II, який спровадив Рафаеля до Риму. Образ той відкупили від монахів аґенти німецького короля Августа III Саксонського в 1753 році за величезну на ті часи суму $30.000.

При всякій нагоді складаймо жертви на Сиротинець-Захист Українського Народного Союза.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СТРАШНА ЩОМІСЯЧНА ПРИГАДКА

Поліційний департамент міста Ню Йорку подав недавно до публичного відома звіт нещасних випадків на вулицях сього міста. Департамент шкільництва вибрав з того статистику, о скільки вона відноситься до шкільної дітвори, і показав, що за сей місяць погибло в Ню Йорку на вулицях 42 дітий, кромі сього 1,124 дітий вийшло з найріжнійших випадків на вулицях каліками.

Докладнійший перегляд випадків показує, що найбільше дітий погибло й покалічилося при переході через вулицю, бо від сього згинуло аж 23 дітий, а каліками вийшло 488 дітий. При тому зазначити треба, що більшість нещасть сього рода була наслідком того, що дитина не переходила на розі вулиці, але в середині „блоку".

Другою великою причиною нещасть було підвоження дітий на троках і автах. Він сього згинуло в Ню Йорку за місяць 3 дітий, покалічилося 40 дітий.

Дуже богато дітий покалічилося через те, що їдучи на колісцятах, дочіпалося до возів. Взагалі їзда на колісцятках та на роверах на вулицях такого великого міста, як Ню Йорк, показується дуже небезпечною. Неменче небезпечним показується забава на вулиці мячем, чи яка друга.

До сих нещасть приходять ще нещастя, в яких дитина припадково зійде з хідника на властиву вулицю саме в таку хвилю, коли туди їде автомобіль або загалом не може бачити небезпеки, бо вона чимось заслонена.

В сій послідній ґрупі є певно богато випадків, в яких жертва певно нічим не винувата за випадок. Се є дуже важна сторона справи: Богато нещастям не можна запобігти навіть при найкращій волі. Сі власне нещастя підносять потребу обезпечення дітий. Дитині треба звертати увагу на потребу остороги, але й родичі повинні памятати, що се саме не конче запобіжить нещастю. Нещасте може случитися. І на се нещасте треба забезпечитися через вписування дітий в Молодечий Департамент Українського Народного Союза.

„ПРОВІДНИКОМ НЕ Є ТОЙ, ЩО ПАНУЄ НАД ЦІЛОЮ ГРОМАДОЮ ТА НАКЕДУЄ ВСІМ ЇЇ ЧЛЕНАМ СВОЇ ПОГЛЯДИ, АЛЕ ТОЙ, ЩО ЗБИРАЄ В ОДНУ ЦІЛІСТЬ ЗДІБНОСТИ РІЖНИХ ЧЛЕНІВ ГРОМАДИ." — ВИЛИЕМ Г. БЕРНГЕМ (американський психольоґ).

ВОЛОДИМИР ГНАТЮК

З Володимиром Гнатюком зійшов до гробу, можна сказати, останній могикан української етноґрафії. Не стало чоловіка, що всею душею привязаний був до цієї науки, що ціле своє життя збирав та видавав памятки української устної словесности й писав розвідки про народню творчість. Розглядаючися тепер, бачимо, як тяжко заступити Гнатюка в науці нашої етноґрафії. Просто, треба сміло сказати, — ніким. Про розміри втрати промовисто свідчать ті численні томи „Етноґрафічного Збірника" (38 томів), та „Матеріялів до української етнольоґії" (20 томів), які він зредаґував і видав і для яких у великій мірі власний матеріял, ним самим зібраний, достарчив. Етноґрафічні видання Наукового Т-ва ім. Шевченка — це слава й гордість Товариства, основа його реноме в світовій науковій літературі. Головно через них і стало відоме Товариство в світовій науці. Бо саме етноґрафія, хоч яке величезне, першорядне значіння мала в розвитку національної самосвідомости всіх культурних народів, є рівночасно й національним добром. Фолькльор та етнольоґія — здавна зробилися предметом міжнародного наукового інтересу. Тому українській етноґрафії й легше було, як иншим дисциплінам українознавства — історії, історії літератури, мові etc. — вийти на міжнародню арену й спопуляризувати там наш народ, наше національне імя. А в цім відкриттю для ученого світа українського імени першу ролю відограв саме Покійний своїми добірними, зразковими виданнями, що їм позаздрити може — сказавши без пересади — найкультурніший народ. Багата й чудова творчість нашого народу здавна захоплювала своєю красою збирачів і дослідників і не одно імя та й не одну збірку числить вже наука української етноґрафії: Цертелев, Максимович, Метлинський, Головацький, Антонович, Драгоманів, Чубинський, Грінченко і т. д. і т. д., але всі їх праці, хоч як цінні, і що до кількости матеріялу й що до науковости його опрацювання уступають перед монументальними корпусами етноґрафічних видань Наукового Т-ва ім. Шевченка. В цих виданнях зібраний кольосальний матеріял, без якого етноґрафічна наука не може обійтися й до якого вона раз-у-раз звертається й буде звертатися. А головна заслуга згромадження цього матеріялу й уприступлення його для студій належить безперечно Володимирові Гнатюкові, його енерґії, муравлиній трудящости й пильности. Ляїк не може й представити собі, якого кольосального труду коштувало Гнатюкові видання тої чи иншої збірки: розглянутися в безконечній скількости варіянтів, звести їх до купи, усистематизувати — сама ця прелімінарна, чорна робота скільки вимагає знання, памяти, уваги, труду! Во істину треба було так кохати свій предмет, як його кохав Гнатюк, щоб скласти з нього прозорі, легкі до перегляду збірки.

Вже сама ця праця — редактора, систематизатора й видавця є величезною заслугою Покійника. Годі тут вичисляти всі ті збірки, які йому завдячує українська наука, — на це нема місця в ґазетній статті. Назву лише важніщі: 1) Етноґрафічні матеріяли з Уогрської Руси (3 книги), 2) Галицько-руські анекдоти, 3) Галицько-руські народні леґенди, 4) Коломийки, 5) Народні оповідання про опришків, 6) Колядки й щедрівки, 7) Гаївки й нарешті 8) Українські народні байки.

Вже самих цих видань досить, щоб поставити Гнатюка на чолі всіх його попередників на полі української етноґрафії. А крім того видав він богато й иншого матеріялу, та написав цілий довгий ряд наукових розвідок на ріжні теми — етноґрафічні, язикові й правописні. Не дурно не лише українська наука, але й наука світова оцінила його великі заслуги. Покійник був членом ріжних наукових установ: українських: Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові, Всеукраїнської Академії у Києві, почесним членом недавно заснованого у Києві „Українського Еноґрафічного Т-ва"; членом кореспондентом російської, тепер Всесоюзної Академії у Петербурзі, почесним або дійсним членом німецьких етнольоґічних Товариств: Verein f. Volkskunde у Відні й Hermann-Barth-Gesellschaft f. geistige Völkerverständigung у Берліні: чеської Narodopisna Spolecnost cesko-slovanska у Празі.

Крім наукових заслуг має Гнатюк чималі заслуги й на полі української культури й громадянського життя взагалі. Він був співробітником Франка в „Життю і Слові", був разом із Франком та Грушевським редактором „Літературно-Наукового Вістника" від самого початку аж до перенесення журналу до Києва 1907 р. З відновленням по війні ЛНВістника у Львові стає він знову його співредактором, читає всі рукописи, править їх, кореґує, листується з авторами, не тільки совісно, але просто ревниво ставлячися до своєї роботи в журналі. Та й взагалі „Українська Видавнича Спілка" багато завдячує Покійному, що був одним із її основників і редактором її численних видань, як із красної літератури, так із популярно-наукової (метелики 2-ої серії Української Вид. Спілки). Крім Спілки працює Гнатюк на цьому полі і в „Просвіті". Українська дитяча література теж мала великого приятеля в особі Гнатюка. Він складає й редаґує чимало книжечок, які випустили А. Крушельницький і М. Таранько...

Як довголітній секретар Т-та ім. Шевченка у Львові, як редактор ЛНВістника й взагалі видань Української Вид. Спілки, Гнатюк придбав собі велику популярність і в наукових кругах взагалі й українських літературних кругах зокрема. Його знало й особисто богато Українців з цілого нашого краю, а з багатьма визначними нашими діячами був він звязаний міцними приятельськими відносинами. Та Гнатюка всі знали й шанували не тільки в Галичині, але й на Великій Україні. З багатьма Українцями зпоза Збруча він знався особисто й мав між ними добрих приятелів. Хто тільки приїздив з В. України, ніколи не забував познайомитися з Гнатюком і часто бував у нього гостем. І я мабуть не помилюся, сказавши, що рідко котрий Галичанин мав такі звязки з Наддніпрянщиною, як Небіжчик. І не дурно. Вдача у нього була отверта й щира, думка ніколи не замикалася в тісній батьківщині, а ширяла по всій українській землі. Для нас Наддніпрянців був Гнатюк свій чоловік. Тож у Покійнім тратимо ми не тільки патріота-всеукраїнця, але й щирого приятеля, близького й інтересами й душею.

Життепис Володимира Гнатюка не складний. Уродився 9. IV. 1871. р. в селі Велесневі бучацького пов. в дяківській сімї. Тут учився в народній школі, до ґімназії вступив в Бучачі. По скінченню 4-ої кляси хотів їхати на дальші студії до Риму, щоб опісля стати місіонарем. Це не вдалося й він знов пішов до ґімназії, вже в Станиславові. Університет скінчив у Львові й почав тут з учительської карієри. Та коли по році служби його хотіли перенести на провінцію, він за радою акад. Грушевського кинув державну службу й посвятився виключно науковій праці в Наук. Т-ві ім. Шевченка. Займав він тут аж до самої смерти посаду ученого секретаря й з замилуванням віддавався етноґрафічним студіям, спочатку як співробітник, а опісля як голова Етноґрафічної Комісії Т-ва та редактор її етноґрафічних видань. Етноґрафія й була мимовільною причиною його передчасної смерти. Підчас своїх етноґрафічних екскурсій за Карпати, на мадярську Україну, серед недогід варварського мадярського режіму підірвав здоровля й схопив сухоти, які вкінці прикували його до ліжка. Останніх кільканацять літ Гнатюк провів у своїм кабінеті, нікуди через хоробу не виходячи. Тільки й всього, що виїздив літом у гори. Перед війною звичайно до Криворівні, а опісля до Косова. Це можливо було тільки завдяки тій опіці, яку мав у хаті. Одначе сухоти, підсилені иншими поважними хоробами — нирок, серця, астмою — не уставали точити міцний орґанізм Покійного. Вже давно лікарська наука засудила Гнатюка на смерть, але міцний орґанізм та домашня опіка доказували чуда й рятували Покійного для науки. Та в цім році недуга зовсім зламала його, про виїзд на село підчас ферій годі було й думати. Цілий цей рік Гнатюк майже вже не вставав з ліжка. Одначе працював до самої смерти й не зважаючи на терпіння, не тратив властивого собі гумору. Покійний снував пляни ріжних нових наукових робіт, мріяв про закінчення 2-го тому колядок, працював над збіркою пісень для Всеукраїнської Академії у Києві, редаґував „Літ. Наук. Вістник", живо відгукався на всякі події українського житя — й вірити просто не хотілося, що незабаром може прийти кінець... Здавалося, Гнатюк сміється з лихих хоріб, що його посіли. Але вони свого не дарували. 6-го жовтня о 6-ій годині вечера перервалася нитка трудящого життя. „Володимир Михайлович" — так його ми всі звали, — останній раз зітхнув і тихо на віки заснув, осиротивши сімю, приятелів і українську науку. Спиж спокійно, дорогий приятелю й товаришу, і нехай Тобі пухом буде рідна українська земля, яку Ти так велико любив і для якої стільки зробив!

Волод. Дорошенко.

(„Діло").

ОГОЛОШЕННЄ:

Зміна назв Товариств.

Сим подається до загального відома членів У. Н. Союза, що **Братство св. Стефана, від. 181. У. Н. Союза** в Менвил, Ровд Айленд змінило свою назву на **Товариство ім. Михайла Драгоманова, від. 181. У. Н. Союза** в Менвил, Р. Ай.

Так само **Братство св. Івана Хрестителя, від. 97.** в Пасейк, Н. Дж., змінило свою назву на: **Товариство ім. Івана Франка, від. 97. У. Н. Союза** в Пасейк, Н. Дж.

Іван Каштанюк, гол. рек. секр.

У КИЇВСЬКІЙ ДЕРЖАВНІЙ ОПЕРІ.

Центральною роботою у Київській Державній опері буде постановка опери „Тарас Бульба". Сценічне оформлення до песи зробить художник А. Петрицький. Складено спеціяльну комісію, що працює над музичним текстом опери.

ОЛЕКСІЙ К. ТОЛСТОЙ.

КНЯЗЬ СЕРЕБРЯНИЙ

(Повість з часів царя Івана Грізного).

(34)

— Спасибі, спасибі, убогі! — сказав Іван, вдивляючися дальше в розбійників: — щож ви, давно, бачу, осліпли?

— За-молоду, батюшка-государю, — відповів Перстінь, кланяючись і згинаючи коліна, — оба за-молоду осліпли! І не тямимо, коли сонечко боже бачили!

— А хтож вас навчив пісні співати та казки розказувати?

— Сам Господь, батюшка, сам Господь сподобив ще в стародавні часи!

— Як так? — спитав Іван.

І Перстінь роказав казку про те, як сам Христос благословив бідних, щоби ходили по земли, та пісні співали і казки розказували. На слова його, що хто тих бідних напоїть, нагодує, тому Бог отворить райські двері, Іван сказав: амінь! а потім спитав, які казки вони знають?

— Всякі знаємо, батюшка-царю, — відповів Перстінь, — які твоя милость послухати зволить. Можу сказати тобі о Єрші Єршовичу, сині Щетинникові, о семи Семіонах, о змію Горинищу, о гуслях самогудах, о Добрині Микитовичу, о Акундині.

— А щож, — перебив Іван, — хибаж ти сам казки кажеш?! А старий же пощо з тобою прийшов?

Перстінь похопився, що Коршун майже цілий час мовчав...

— Старий? — сказав він, наступаючи незамітно на ногу Коршуна: — се, бач, мій товариш, Омелько Гудок; борода в него довга та ум короток; коли я річ веду скоромну, не пісну, та собі плету, він мені потакує та посвистує, похваляє та помовчує. Чи так, дядьку, біла бородо, курячі ноги, не збитись би нам з дороги?

— А вжеж, що так! — підхопив Коршун, стямившись; — наша чарка повна зеленого вина, а вже налив по край, то пий до дна! От як дядьку, когутячий голосок, кертичене око; пустилися ми літати, залетим високо!

— Ай люлі тарарах, скачуть кози по горах! — сказав Перстінь, перебираючи ногами: — кози скачуть, мухи плачуть, а у бабки в Євфросини в лівім усі гудить!...

— Ай люлюленьки люлю! — перебив Коршун, також перебираючи ногами: — ай люлюленьки люлю, сидить рак на піску; не сумує рак, а свище в кулак; як прибуде вода, то минеться біда!

— Ех, батюшка-государю, — закінчив Перстінь з низьким поклоном, — не дивися на нас скоса: се не казка, а тільки приказка!

— Добре! — сказав Іван, позіхаючи: — люблю молодців за обичай; зачинай казку про Добриню; ачей я, слухаючи вас, засну!

Перстінь ще раз поклонився, кашельнув і зачав оповідати:

— Погоди-но! — перебив його Іван по хвили: — я сю казку знаю. Роскажи радше про Акундина!

— Про Акундина! — сказав Перстінь змішаний, згадавши, що в тій казці величається опальний Новгород: — про Акундина, батюшка-государю, казка погана, мужицька; видумали сю казку дурні мужики новгородські; та я, батюшка, неначе й забув її.

— Розказуй, сліпий! — сказав Іван строго: — розказуй всьо до чиста і не смій пропустити і слова!

І цар в душі усміхнувся, що поставив оповідника в таке трудне положеннє.

Перстінь став розказувати. Але коли тільки він дійшов до того місця, де величається Новгород, цар, забуваючи, що мав тільки слідити за оповідником, перебив його гнівно:

— Досить! Зачинай другу казку!

Перстінь немов би переполохався, зігнув коліна і поклонився до землі.

— Якуж казку зволиш, батюшка-государю? — спитав він. — Чи не росказати тобі про Бабу-Ягу? Про Чурила-Пленковича? Про Івана Озеро? Або чи не прикажеш твоїй милости що-небудь божого росказати?

Іван згадав, що не повинен застрашувати сліпих, і длятого ще раз зівнув і спитав уже сонним голосом:

— А щож ти знаєш божого, убогий?

— Про Олексу божого чоловіка, батюшка, про Єгорія Храброго, про Йосифа Прекрасного, або може про Голубину книгу...

— Ну, — сказав Іван, котрого очи, бачилось, уже злипалися, — роскажи про Голубину книгу. Воно нам, грішним, і ліпше буде на ніч щонебудь божого почути!

Перстінь ще раз кашельнув, випростувався і зачав, співаючи, розказувати.

По якімсь часі, серед оповідання, Перстінь крадьком поглянув на царя, котрого, бачилось, все більше змагав сон. Він, від часу до часу ніби ледви отворяв очи і знов замикав їх; але кождого разу незамітно та допитливо дивився на оповідника.

Перстінь моргнув на Коршуна і оповідав своє далі. По якімсь часі знов поглянув на Івана. Очи його були замкнені, віддих рівний. Грізний, бачилось, спав. — Атаман штовхнув Коршуна ліктем. Старий поступив два кроки наперед. Перстінь поспівував дальше. Потім ще раз поглянув на Івана. Цар лежав з замкненими очима; рот його був отворений, як у сплячого. В той самий час, неначе в лад до слів своїх, Перстінь побачив крізь вікно, що двірцева церква і дахи близьких будинків освітились далеким заревом. Він тихонько подався близше до царя. В однім місци оповідання цар глубоко зітхнув, але не відкрив очей. Зарево пожару робилось яснійше, Перстінь зачав боятися, що розрух повстане швидше, ніж вони вспіють дістати з під царських голов ключі. Не рішаючись сам кинутися з місця, щоби цар не замітив його руху, він вказав Коршунови на пожар, потім на сплячого Івана і оповідав дальше. По хвили Іван злегка захропів. Коршун протяг руку до царських голов. Перстінь присунувся близше до вікна, і, щоби загальною мовчанкою не перервати сну Іванового, він продовжав оповіданнє своє тимже монотонним голосом:

„Йому всі царі поклонилися: спасибі, світе-государю, премудрий царю! Ти ще, сударю, нам про се скажи: за які гріхи проститься, а за які не проститься? І відповів їм премудрий сударь: ой, за три гріхи нема прощення: перше, хто любить свою куму; друге, хто лає батька з матірю; трете, хто..."

В тій хвили цар нараз отворив очи. Коршун вхопив руку, та вже було запізно: погляд його стрітився з поглядом Івана. Якийсь час оба нерухомо дивились один на одного, немов причаровані.

— Сліпі! — сказав нараз цар, зриваючися на ноги, — третий гріх: коли хто вбереться за убогого і до царя в спочивальню увійде!

І він ударив острим жезлом Коршуна в груди. Розбійник вхопився за жезло, захитався і впав.

— Гей! — крикнув цар, вириваючи вістре з грудей Коршуна.

Опричники вбігли, стукаючи збруєю.

— Ловіть їх обох! — сказав Іван.

Як лютий пес, Малюта кинувся на Перстеня; але з незвичайною зручностю атаман вдарив його кулаком в конець грудної кости, вибив ногою віконницю і вискочив в сад.

— Окружіть сад! Ловіть розбійника! — заревів Малюта, зігнувшися з болю і тримаючись обома руками за живіт.

Тимчасом опричники підняли Коршуна.

Іван в чорнім стихарі, з під котрого полискувалась желізна сорочка, стояв з дрожучим жезлом в руці, вляливши грізні очи в раненого розбійника. Перелякані слуги тримали засвічені свічки. Крізь розбите вікно видно було пожар. Слобода зачинала рухатись, далеко дзвонив на тревогу дзвін.

Коршун стояв, насупивши брови, потупивши очи, піддержуваний опричниками; кров широкими плямами пестрила його сорочку.

— Сліпий! — сказав цар: — говори, хто ти і що задумував зо мною?

— Нічого мені таїти! — відповів Коршун. — Я хотів добути ключі від твоєї скарбниці, а з тобою нічого не задумував.

— Хто наслав тебе? Хто твої товариші?

Коршун безлячно поглянув на Івана.

— Надіє, православний царю! За-молоду співав я пісню: „Ой, не шуми мати, зелена диброво!" В тій пісни цар питає парня, з ким розбивав? А парень відповідає: товаришів у мене було чотири: перший товариш — чорна ніч, другий товариш...

— Буде! — перебив його Малюта: — побачимо, що ти заспіваєш, як стануть тебе катувати! Та, до біса! — продовжав він, вдивляючись в Коршуна, — я десь уже бачив сю кудлату голову!

Коршун усміхнувся і поклонився Малюті.

— Бачились ми, батюшка, Малюто Скурлатичу, бачились, коли тямиш, коло Поганої-Калужі...

— Хомяку! — перебив його Малюта, обернувшися до свого стремінного: — возьми сего старого, потолкуй з ним, попроси його розказати, по що приходив до його царської милости? Я зараз сам у тюрму прийду!

— Ходім, дідуню! — сказав Хомяк, хапаючи Коршуна за ковнір: — ходім-но разом, потолкуємо гарненько!

— Пожди! — сказав Іван. — Ти, Малюто, побережи сего старого, щоби не вмер на муках. Я придумаю для него кару примірну, ще не видану, не слихану; таку кару, що самого тебе здивую, отче параклисіярху!

— Подякуй же цареви, псе! — сказав Малюта Коршунови, штовхаючи його: — доведеться тобі може пожити ще. Ми сеї ночи тобі тільки сустави покрутимо!

І разом з Хомяком він вивів розбійника з спочивальні.

Тимчасом Перстінь, користаючи з загального переполоху, переліз з саду через частокол і прибіг на площадь, де находилася тюрма. Площадь була пуста; весь нарід повалив на пожар.

Пробираючись осторожно в долину по-здовж тюремної стіни, Перстінь наткнувся на щось мягкого і, нагнувшися, намацяв убитого чоловіка.

(Далі буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ.

ГОВОРИТЬ А НЕ ДОГОВОРЮЄ.

В „Америці" появилася недавно стаття д-ра Назарука під наголовком „Що здобули Поляки в Шікаґу". Пан доктор хотівби поставити нам за примір шикаґовських Поляків, за якими і нам требаби йти, коли хочемо здобути так богато.

На жаль, у статті перекручено богато фактів так, щоби Поляки вийшли для нас дуже світлим приміром. Правду закрито, а примір підмащено. Подам лишень кілька важних неточностий.

Щоби подати нам науку, що ми повинні бути покірними слугами своїх панів, п. Назарук написав, що Поляки є дуже смиренними рабами Риму та не бунтуються проти Риму, хоча вони не мають свого епископа. Се є неправда. Правдою зате є, що ще яких 15 літ тому назад Рим висвятив для американських Поляків епископа в особі о. Павла Роде, Поляка з уродження, завзятого польського патріота. Іменовано його біскупом-суфраґаном Шикаґа. Однак він стрінувся з такою опозицією польських монахів Змартвихвстанців, що Рим мусів його забрати з Шикаґа. Йому тоді надано дієцезію на Ґрін Бей, Вискансин, де він є й досі.

Щоби в нас розбудити рабську вірність до римо-католицьких епископів, п. д-р Назарук пише, що межи шикаґовськими Поляками а кардиналом Мунделайном, Німцем з походження, є ідеальні відносини. Нібито Поляки слухають німецького епископа, й лишень головами покивують. Натомісць правдою є, що Поляки відносяться до кардинала Мунделайна з великим підозрінням. Вони стережуть кождого його кроку, добачуючи майже в усьому нарушеннє польських національних ітересів. Поляки Шикаґа нераз і не два протестували проти заряджень кардинала, називаючи їх шовиністичними. Я памятаю добре один такий скандал, який польські католики счинили кардиналови, коли він усунув з парохії на 18. Вулиці одного пароха, великого польського народовця, а на його місце надано священика, байдужного до народної справи. Польські католики, котрих пан д-р Назарук нам за примір подає, скликали тоді величезне протестаційне віче. Велика саля була виповнена по береги. Требаби було почути ті палкі протести бесідників. Не жалували ніякого терпкого слова на адресу кардинала. Підносили навіть думку основання незалежної церкви, і певно богато тисяч вірних Поляків булоби тоді покинуло церкву, якби не те, що власне ся парохія мала великий маєток, міліонову школу, дім для сестер, — що все булоби перейшло якраз у руки ворогів Поляків, у руки німецького кардинала. З тої причини парохіяльне віче постановило заперестати платити катедратик „аж до скутку". Ну, і що скажуть наші пани, які кажуть нам іти слідами Поляків? Священика, байдужого до національних справ, остаточно відкликано, а вернено на його місце народовця.

Коли тепер межи шикаґовськими римо-католиками, а кардиналом Мунделайном панують ідеальні відносини, то лишень тому, бо Поляки навчили кардинала Мунделайна, що терба шанувати польські національні почування, що їм не вільно накидати на священиків польських хрунів, що тягнуть за Німцями, або байдужних до польського народа людців. Навчили кардинала сього польські католики Шикаґа довгою й завзятою боротьбою проти кардинала, в якій вони не попустили ні одного цаля зі свого становища. Навчили се кардинала вже давно, і нині вони збирають плоди своєї тяжкої боротьби.

Закривати сю боротьбу, а показувати лишень вислід її, значить закривати правду, викручувати її. Чому пан Назарук зробив се, ясно. Він хоче, аби ми були послушними, покірними рабами. Через те він зробив з шикаґовських Поляків покірних рабів. На те він закрив факти, які власне доказували те, що пан Назарук хотів закрити. Чеерз те він закрив факти, що шикаґовські Поляки все ставили інтерес народа на першім місци та що в обороні польських інтересів вони не вагалися виступати ні проти біскупів, ні проти кардиналів, ні проти Німеччини, ні проти Риму. Він закрив факт, що безпощадною боротьбою Поляки добилися в ворогів пошанування своїх прав і добилися того, що нині Рим уже з ними вяжеться проти тих, яких Поляки хочуть знищити, так, як колись їх хотіли знищити Німці.

В. Богачевський,
Филаделфія, Па.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

АЛЕНТАВН, ПА. Повідомляється членів Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, дня 21. листопада, о 2-ій год. пополудни, в гали Д. Турчина, 625 Grant St. Проситься, щоби кождий член вирівнав свої залеглости, бо на другий місяць відбудеться річний мітінґ, де не повинно буде довгуючих членів. — С. Мельничук, предс.

РАРІТАН, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 332, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, дня 21. листопада, о 2-ій годині пополудни, в гали під словенським костелом. Проситься всіх членів явитись на сей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени повинні вирівнати свої довги. — І. Туранський, предс.; П. Венгрин, секретар.

САВТ БЕТЛЕГЕМ, ПА. Бр. св. Димитрія, від. 288, повідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих, що мітінґ відбудеться в неділю, дня 21. листопада, о год. 1-ій пополудни, в гали українській, там де звичайно. Проситься всіх членів прибути на сей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Члени довгуючі мають вирівнати свої залеглі належитости; також кождий член повинен дати жертву на Сиротинець при У. Н. Союзі. Василь Підгайний, секретар.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Церковно-народний конґрес в Америці.

В неділю по полудни, дня 14. листопада, 1926., відбулося заповіджене засіданнє тутешнього Церковного Комітету в домі Української Громади на 23. і Бравн вул., при участи п.п. М. Коцюка, Теод. Грицея, М. Дармограя, Волод. Костецького, Стефана Слободяна, Гр. Лесюка, Ілії Чичули, й Івана Жмутина з Филаделфії, Па. (Два члени комітету п.п. Н. Бурий і Д. Матищак оправдали свою неприсутність); Дмитра Сидляка і Николи Пішкова з Джерзи Сіти, та Івана Ваверчака, Стефана Куцого і В. Дригинича з Перт Амбой, Н. Дж. Прислухувалося нарадам около 15 філаделфійських парохіян.

Збори відчинив п. Коцюк і пояснив їх ціль. Обговорено справу скликання укр. кат. церковного конґресу. По дискусії, в якій забирали голос всі присутні, ухвалено **скликати загальний церковний конґрес в Америці** і то в як **найкоротшім часі.** Скликання конґресу припоручено тимчасовому комітетови, який складається з 7. членів, то є: Теод. Грицея, яко предс., Івана Ваверчака яко заст. предс., Мих. Дармограя яко секретара, а Мих. Коцюка, Дмитра Сидляка, Николи Бішкова і Стефана Куцого яко виділових.

Філаделфійський Комітет подає рівнож до загального відома, що справа церковного чартеру є вже в руках адвоката та що тими днями виїде з Филаделфії делеґація до Вашинґтону до Апостольського Делеґата з відповідним меморіялом, котрий пізнійше проголоситься, а в котрім описана вся діяльність еп. Богачевського.

За Комітет:

Мих. Коцюк, предс.;
Мих. Дармограй, секретар.

КАРНЕҐІ, ПА.

Панахида по українських героях.

В неділю, дня 7. листопада, відбулася в місцій українській католицькій церкві панахида по поляглих героях української війни проти Поляків та по Івані Франку. Панахиду відправив парох о. мітрат Йосиф Жук, котрий при тій нагоді виголосив промову, підносячи заслуги тих борців, які ціле своє життє віддали для праці для свого народа або жертвували життя на полю бою.

По панахиді заряджено збірку жертв на допомогу інвалідам, і зібрано $22.00, які вислано до Обєднання в Филаделфії.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

Відчит в Українськім Клюбі.

В понеділок, дня 15. листопада, відбувся в Українськім Домі на Стейт стріт заходом Українського Клюбу відчит п. Білоруського про історію українських земель. На відчит зявилася близько сотка людий. По цікавім відчиті відбулася дискусія.

Слідуючий відчит відбудеться в понеділок, дня 22. листопада. Буде говорити гр. Білоруський на тему „Характер людини — від дитинства до старости".

РАЧЕСТЕР, Н. Й.

На поміч страйкуючим в Пасейку.

Братство св. Йосафата, від. 217. У. Н. Союза ухвалило на своїм мітингу, дня 17. жовтня виасиґнувати з братської каси 10 долярів на допомогу страйкуючим в Пасейку. Між членами зібрано 19 долярів, що разом становить суму 29 долярів.

Андрій Іванів, секретар.

АРХИВ ХРИСТОФА КОЛЮМБА.

(Спір за спадщину основника Нового Світа).

Всі заховані документи Христофа Колюмба остались після його смерти у посіданні його потомків, які мають титул „кназів Ферагуа" (Ферагуа є в північній части Панами і відси потомки дістали той титул). Вони той архів недавно продали еспанській владі за 1,150,000 пезетів. Але тому, що еспанська влада находиться в грошевій кризі, мусіла довший час остати довжником. А щоби придбати грошей, мусіла віддати на продаж історичну медалю, яку давнійше еспанські громади дали еспанському королівському домові на знак прихильности. Крім того влада уладила виставу у Севілі, з якої чистий дохід призначено на сплату Колюмбового архіву. Вкінці владі таки вдалося сплатити довг власникам до останнього пезета. А треба признати, що влада була дуже щира, бо сплатила 100,000 пезів більше, як самі власники хотіли. У тій Колюмбовій спадщині є і 97 власноручних рукописів великого відкривця з часів відкриття Америки. Найдавнійшим документом у цьому архіві є охоронний лист, що його португальський король у 1488 році дав Колюмбови підчас побуту в Еспанії. Є також поручаючі письма Фердинанда й Ізабелі перед його першою подорожею, між ними одно для Дієга. Родрігеза Пієтра й инших вищих урядовців у пристані Пальос, у якому приказує дати Колюмбові два добре заосмотрені кораблі. В иншім письмі є королівський приказ, щоби всі звірята і муніція були вільні від оплати.

Инші документи походять у більшости з часів після відкриття Америки. Одно з них є до севільського епископа Дон Дієга де Фонзека. У письмі цьому король каже приладити кораблі до подорожі до Східної Індії. Колюмба в письмі тому урядово названо „еткубрадор". Є також королівський приказ, у якому Колюмба (який вже тоді був адміралом, віцекоролем, і губернатором обох Індій) іменовано генеральним капітаном армади з правом іменувати офіцирів і в імени короля прибивати печатку на документах. Инше письмо містить вказівки, як треба управляти відкритими краями як і країнами, які ще відкриється. Одно письмо з дня 15. серпня 1494 р. (отже після другої Колюмбової подорожі) повідомляє про заключення договору між Еспанією і Португалією. Письмо це написали Фердинад і Ізабеля. Є також кілька документів із тогосамого року, в яких уже замітні сліди ненависти і зависти, які Колюмбові так затроювали останні хвилі життя. Але є тут і один лист, який Севастіян де Оляно писав королеві; згадується там про щастя Колюмба. Небаром потім Колюмб вернувся до Еспанії дня 12. червня 1496 року. Від того дня рік пізніше заховалася збірка листів, з яких виходить, що Колюмб усе ще був у ласках королівського двора. Але відтоді зачинаються для Колюмба самі чорні дні, а листи, які він тоді діставав, виявляють усе більші сліди тих сплетень і сумнівів, які довели до того, що Колюмба привезли в оковах в Еспанію. Ці окови він пізнійше задержав собі на спомин, як нагородили його заслуги.

В цьому архіві є також спис, у якому Колюмб вичислює всі свої заслуги, які поклав для Еспанії, а все жаліється на невдячність, якої зазнав. Та здається, що в 1501 році Колюмб зазнав одно вдоволенне, як то видно з одного листа короля й королеві до папи Олександра VI., в якім прославляє Колюмбові заслуги. Останній документ, то Колюмбове завіщання, писане безпосередньо перед смертю 15. травня 1506 року у Валядоліді.

ЖАРТИ.

В музеї.

В музеї пояснює музейний урядовець: — Отся староегипетська статуетка має вже три тисячі літ.

Гість: А скільки вона варта?

Урядовець музею: Яких пятьсот долярів.

Гість: Боже! Такі великі гроші! Якуж то певно страшну суму мусіла вона коштувати як була нова!

—o—

— Мамо, чи можу щось сказати?

— Яж тобі казала, що ти при столі маєш бути тихо!

— Ані слова не можу сказати?

— Ні, Ромку, але як татко прочитає ґазету, тоді можеш говорити.

Батько читав ще доброї пів години ґазету, а потім каже:

— Ну, Івасю, що ти хотів сказати?

— Що в купальни трісла рура водопроводу.

—o—

— Десять літ уже ставлю на льотерію те саме число, а ще ніразу не виграв я!

— Вам поводиться подібно як мені. Я вже двацятий рік заасекурований від випадків, а ще нішо не приключилося мені!

—o—

— Я хотіла би говорити з панею.

Служниця: Неможливо, бо пані виїхали.

— Так? Ну то добре. А як другий раз ваша пані буде виїздити кудись, то, будь ласка, скажіть їй, хай бере зі собою й свою голову і хай не оставляє на вікні так як тепер.

—o—

„Ми всі крадемо!"

Раз цар Петро Великий був на засіданні сенату і його повідомили про великі крадежі. Цар Петро розсердився дуже і крикнув: „Присягаюсь! Я мушу зробити кінець проклятим злодійствам!" При тих словах глянув цар на ґенерал-прокурора Павла Івановича Ягушинського і сказав до нього: „Павле Івановичу, зараз напиши в моїм імени ґенеральний указ для цілого царства, що хто вкраде бодай стільки що варта стричок, того без пардону повісять!" Ґенерал-прокурор схопив був уже за перо, але нараз сказав: „Ваша Величносте! Подумайте, які наслідки може мати такий указ". На те цар: „Пиши, як тобі кажу!" Але ґенерал-прокурор не писав, лише відповів цареви з сміхом: „Ваша Величносте, чи хочете остатися без служби і горожан, таж ми всі крадемо більше або менше!" Цар засміявся на таку думку свого урядовця тай оставив усе по давньому.

—o—

Украдена циркова музика.

Директор німецького цирку Ренц не мав ніколи часу, щоби кудись піти, прим. до театру. Весь час сходив йому в його цирку. Але раз таки вдалося приятелям затягнути Ренца на оперу. Давали тоді оперу „Пророк". Ледви скінчилася опера, Ренц мерщій пігнав до цирку. Тут представлення ще відбувалось. До пантоміни грала саме орхестра марш із „Пророка". Сердитий Ренц кинувся до диріґента:

— Пане, ви вважайте ліпше на ваші ноти!

—Не розумію, пане директор, що ви властиво хочете... — боронився капельник.

— Коли не розумієте, то я вам скажу: нам викрадають наші ноти. Ось той кусник, що ви тепер грали, я чув тому пів години в театрі на опері. Як мені ще раз це приключиться, заскаржу оперу, а вам виповім службу!

Капельник мовчав. Він знав, що його старенький шеф не лише, що не є музикальний, але й не любив, як хто противився.

—o—